

مهندس مسعود فرهمند
کارشناس کشاورزی

بحران پنبه و چگونگی برون رفت از آن

علی‌رغم فرا رسیدن فصل کاشت پنبه در اردیبهشت ماه سال جاری، هنوز عده‌ای از پنبه‌کاران وجوه حاصل از فروش سال گذشته و ش خود را به علت رکود حاکم بر بازار پنبه داخلی دریافت ننموده‌اند.

به منظور برون رفت از بحران فعلی و عدم تکرار مجدد آن در سال‌های آتی **پیشنهادهات و راه‌حلهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:**

۱- ایجاد تسهیلات لازم برای صادرات پنبه باقی‌مانده در انبارها از طریق بازاریابی جهانی و اطلاع‌رسانی به صادرکنندگان پنبه.

۲- منظور نمودن جوایز صادراتی و پرداخت به موقع آن.

۳- برگزاری جلسات کارشناسی مستمر بین وزارتخانه‌های ذی‌ربط با مشارکت فعال NGOهای موجود در زمینه پنبه به منظور مشخص شدن خط‌مشی‌های آینده و چگونگی کشت و کار، تهیه و تامین پنبه مورد نیاز صنایع داخلی.

۴- مشخص شدن میزان نیاز واقعی صنایع نساجی به پنبه‌های با طول تار بلند.

۵- تهیه و تامین بذر اصلاح‌شده ارقام پنبه با طول تار بلند توسط ارگان‌های ذی‌ربط به مقدار مورد نیاز.

۶- شناسایی مناطق مستعد برای کاشت پنبه طول تار بلند.

۷- تضمین خرید و ش تولیدی از سوی ارگان‌های ذی‌ربط.

۸- فراهم نمودن امکانات لازم ماشینی برای اجرای مکانیزاسیون کامل عملیات کاشت، داشت و برداشت به منظور انجام به موقع عملیات زراعی، مصرف بهینه نهاده‌ها (بذر، کود، سم) و کاهش هزینه‌های تولید خصوصا توجه خاص به امر برداشت ماشینی و ش.

۹- ایجاد مشوق‌های لازم برای پنبه‌کاران نظیر آنچه در دهه ۶۰ توسط دولت مصوب و اجرا گردید، به منظور توسعه سطح زیرکشت و افزایش عملکرد پنبه.

۱۰- ایجاد تغییرات لازم در جین‌های کارخانجات پنبه‌پاک‌کنی به لحاظ امکان تصفیه و ش با طول تار بلند.

۱۱- برقراری مجدد تعرفه واردات پنبه با نظر کارشناسان ذی‌ربط به منظور حمایت از پنبه‌کاران امید آن که با ایجاد هماهنگی و تفاهات سازنده فی‌مابین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان پنبه کشور ضمن تامین نیاز پنبه صنایع نساجی داخلی طبق استانداردهای بین‌المللی مقدار فراوانی پنبه برای تحصیل ارز به خارج از کشور صادر گردد و همگان از آن برخوردار شوند.

قدیمی است و دارای توان استفاده از پنبه‌هایی با طول تار بلند به مفهومی که عنوان می‌شود، نمی‌باشد، بنابراین لازم است تغییرات بنیادی در ساخت اینگونه کارخانجات بعمل آید تا بتوان از پنبه طول تار بلند استفاده کرد.

۴- اگر تعرفه پنبه وارداتی به صفر نمی‌رسید، کارخانجات نساجی، پنبه داخلی را خریداری می‌کردند.

۵- همزمان با حذف تعرفه وارداتی، قیمت پنبه در بازار بین‌المللی پایین آمد و واردات آزاد پنبه آنان را نسبت به خریداری پنبه از خارج ترغیب نمود.

۶- طبق بندهای ۴ و ۵ قدرت رقابت از پنبه تولید داخل سلب گردید.

لازم به ذکر است در کشورهایی که اقتصادشان تا حدودی وابسته به تولید و صادرات پنبه می‌باشد پنبه‌کاران را به گونه‌ای حمایت می‌کنند که تولیدشان هم از نظر کیفی و هم ارزش بتواند در عرصه بین‌المللی رقابت نماید. با کمک‌های نقدی، کالایی (بذر- کود- سم مجانی) و بعضا آموزش، موجبات افزایش رقابت آنان در بازارهای بین‌المللی را فراهم می‌آورند. ضمن اینکه بعضی از کشورها مستقیما و ش را از پنبه‌کاران خریداری نموده و پس از تصفیه خود مخلوج را صادر می‌نمایند.

در دهه‌ی ۶۰ در کشور عزیز خودمان ایران به ازاء هر تن و ش تحویلی به کارخانجات پنبه‌پاک‌کنی مقدار ۴۰ کیلوگرم بذر- ۱۵۰ کیلوگرم کود شیمیایی، ۴/۵ کیلوگرم روغن نباتی و حواله مقداری کنجاله به طور رایگان به پنبه‌کاران تحویل می‌شد و همین عامل کمک بسیار موثری به کشاورزان بود. ضمن اینکه در ابتدای فصل کاشت دغدغه تامین نهاده را هم نداشتند.

پنبه از گیاهان بسیار ارزشمند زراعی است که کشت و کار آن از قدیم‌الایام در ایران رایج بوده و هنوز هم علی‌رغم این همه بی‌مهری که از جوانب مختلف به این محصول روا می‌شود در میان پنبه‌کاران از جایگاه خاصی برخوردار است و کشاورزان پدربیشه با تمام کاستی‌هایی که در زمینه‌های مختلف زراعی، فرآوری و فروش این محصول مهم در کشور وجود دارد آن را رها نکرده و جایگاه پنبه را در میان سایر زراعت‌ها حفظ نموده‌اند.

توجه خاص کشاورزان به این موضوع بار مسوولیت سیاست‌گذاران و متولیان قانونی بخش کشاورزی را سنگین‌تر نموده و آنان را به چاره‌اندیشی در زمینه رفع بحران پنبه فرا می‌خواند.

در دهه‌ی ۴۰ تا ۵۰ طبق آمارهای موجود، ایران یکی از صادرکنندگان پنبه دنیا بوده است به طوری که در سال ۱۳۵۰ میزان صادرات پنبه به رقم ۷۷ هزار تن رسیده است، (نشریه کمیته مشورتی جهانی پنبه و سازمان پنبه ایران) در این مدت پنبه بعد از نفت بیشترین درآمدهای صادراتی را برای کشور کسب نموده است و هر ساله بالغ بر ۲ تا ۳ درصد درآمد ملی کشور به پنبه اختصاص داشته است.

محصولی با این پتانسیل را نباید دست کم گرفت و توجه خاص مسوولین دست‌اندرکار پنبه کشور به این موضوع می‌تواند این بیمار رنجور را از زمین بلند کرده و به کمک کشاورزان دلسوز و علاقه‌مندان پنبه نه تنها معالجه نمود بلکه به آن چنان قوت بخشید که جایگاه اصلی خود را باز یافته و بیش از گذشته به کمک اقتصاد ملی بشتابد. در سال زراعی گذشته ۶۵ هزار تن پنبه مخلوج تولید گردیده است که هنوز نیمی از آن به علت عدم وجود خریدار در انبار کارخانجات پنبه‌پاک‌کنی باقی‌مانده است.

خریدار اصلی پنبه، صنایع نساجی کشور است که ترجیح داده است پنبه مخلوج را از خارج وارد نماید علت آن هم طول تار کوتاه بودن پنبه تولید داخل ذکر شده است. این ادعا از دید کارشناسان و دست‌اندرکارانی که دل در گروه پنبه دارند به دلایل زیر مردود است:

۱- طول تار پنبه تولید داخل در حال حاضر بین ۲۸/۵ تا ۳۰ میلی‌متر است و در ردیف پنبه با طول تار متوسط قرار دارد.

۲- پنبه‌های وارداتی عمدتا دارای همین اندازه طول تار می‌باشد.

۳- تکنولوژی ساخت کارخانجات نساجی داخلی موجود